

## บทที่ 4

### ผลการวิจัย

การศึกษาการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน ภาคตะวันออก นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพ ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพโดยรวม

3.2 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพรายด้าน ในด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ

3.3 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามอายุ วุฒการศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน

### ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน ภาคตะวันออก จำนวน 141 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 96.5 อายุของกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 33.28 ปี ( $SD = 8.13$  ปี) สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ รองลงมา มีสถานภาพสมรสโสด คิดเป็นร้อยละ 51.8 และ 45.4 ตามลำดับ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบปริญญาตรี/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 95.0 การดำรงตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 91.4 รองลงมาคือตำแหน่งนักวิชาการ และหัวหน้าศูนย์มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างหลังจบปริญญาตรี คิดเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 6.84 ปี ( $SD = 6.40$  ปี) การปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 17.48 เดือน ( $SD = 7.87$  เดือน) สถานที่ปฏิบัติงานก่อนมาปฏิบัติงานที่ศูนย์สุขภาพชุมชนของกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลชุมชน คิดเป็นร้อยละ 37.6 รองลงมาคือสถานีนอนมัย

คิดเป็นร้อยละ 26.2 ที่ตั้งของศูนย์สุขภาพชุมชนส่วนใหญ่จัดตั้งที่สถานีอนามัย คิดเป็นร้อยละ 81.6  
ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม  
ลักษณะทางสังคมประชากร (N=141)

| ลักษณะข้อมูลทั่วไป                         | จำนวน | ร้อยละ |
|--------------------------------------------|-------|--------|
| เพศ                                        |       |        |
| หญิง                                       | 136   | 96.5   |
| ชาย                                        | 5     | 3.5    |
| อายุ ( $\bar{X}$ =33.28 ปี, $SD$ =8.13 ปี) |       |        |
| 20 – 24 ปี                                 | 29    | 20.6   |
| 25 – 34 ปี                                 | 54    | 38.3   |
| 35 – 44 ปี                                 | 50    | 35.5   |
| 45 – 54 ปี                                 | 5     | 3.5    |
| 55 – 59 ปี                                 | 3     | 2.1    |
| สถานภาพสมรส                                |       |        |
| โสด                                        | 64    | 45.4   |
| คู่                                        | 73    | 51.8   |
| หม้าย/ หย่า/ แยก                           | 4     | 2.8    |
| ระดับการศึกษา                              |       |        |
| ปริญญาตรี/ เทียบเท่า                       | 134   | 95.0   |
| ปริญญาโท                                   | 7     | 5.0    |
| การดำรงตำแหน่ง                             |       |        |
| พยาบาลวิชาชีพ                              | 129   | 91.4   |
| นักวิชาการ                                 | 6     | 4.3    |
| หัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน                    | 6     | 4.3    |

ตารางที่ 2 (ต่อ)

| ลักษณะข้อมูลทั่วไป                                                                  | จำนวน | ร้อยละ |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-------|--------|
| ประสบการณ์หลังจบปริญญาตรี ( $\bar{X}$ =6.84 ปี, $SD$ =6.40 ปี)                      |       |        |
| 1 – 5 ปี                                                                            | 79    | 56.0   |
| 6 – 10 ปี                                                                           | 28    | 19.9   |
| 11 – 15 ปี                                                                          | 19    | 13.5   |
| 16 ปีขึ้นไป                                                                         | 15    | 10.6   |
| ระยะเวลาการปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน ( $\bar{X}$ =17.48 เดือน, $SD$ =7.87 เดือน) |       |        |
| 1 – 6 เดือน                                                                         | 12    | 8.5    |
| 7 – 12 เดือน                                                                        | 41    | 29.0   |
| 13 – 18 เดือน                                                                       | 28    | 19.9   |
| 19 – 24 เดือน                                                                       | 40    | 28.4   |
| 25 เดือนขึ้นไป                                                                      | 20    | 14.2   |
| สถานที่ปฏิบัติงานก่อนมาปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน                                 |       |        |
| เพิ่งจบการศึกษาไม่เคยปฏิบัติงานที่อื่นมาก่อน                                        | 36    | 25.6   |
| สถานีนอนมัย                                                                         | 37    | 26.2   |
| สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ                                                              | 10    | 7.1    |
| โรงพยาบาลชุมชน                                                                      | 53    | 37.6   |
| โรงพยาบาลทั่วไป                                                                     | 1     | 0.7    |
| โรงพยาบาลศูนย์                                                                      | 4     | 2.8    |
| สถานที่ตั้งของศูนย์สุขภาพชุมชน                                                      |       |        |
| สถานีนอนมัย                                                                         | 115   | 81.6   |
| โรงพยาบาลชุมชน                                                                      | 17    | 12.1   |
| ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล                                                          | 2     | 1.4    |
| จัดตั้งใหม่                                                                         | 5     | 3.5    |
| โรงพยาบาลทั่วไป                                                                     | 2     | 1.4    |

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพ ด้าน  
บริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ

จากการศึกษา การรับรู้บทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทด้านบริการอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X}=3.16, SD = 0.45$ ) การรับรู้บทบาทด้านบริหารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=2.87, SD = 0.47$ ) และการรับรู้บทบาทด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ( $\bar{X}=2.77, SD = 0.55$ ) ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพในศูนย์สุขภาพชุมชน พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านบริการ ( $\bar{X}=2.74, SD = 0.34$ ) ด้านบริหาร ( $\bar{X}=2.50, SD = 0.41$ ) และด้านวิชาการ ( $\bar{X}=2.23, SD = 0.47$ ) ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริง  
ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน (N=141)

| บทบาทพยาบาล                                                                       | การรับรู้บทบาท |      |         | บทบาทที่ปฏิบัติจริง |      |         |
|-----------------------------------------------------------------------------------|----------------|------|---------|---------------------|------|---------|
|                                                                                   | $\bar{X}$      | SD   | ระดับ   | $\bar{X}$           | SD   | ระดับ   |
| บทบาทด้านบริหาร                                                                   | 2.87           | 0.47 | ปานกลาง | 2.74                | 0.34 | ปานกลาง |
| 1. กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน<br>การพยาบาลของศูนย์สุขภาพ<br>ชุมชนร่วมกับทีมสุขภาพ | 3.05           | 0.57 | สูง     | 2.68                | 0.67 | ปานกลาง |
| 2. วางแผนการปฏิบัติงานการ<br>พยาบาลของศูนย์สุขภาพชุมชน<br>ร่วมกับทีมสุขภาพ        | 3.01           | 0.62 | สูง     | 2.68                | 0.70 | ปานกลาง |
| 3. จัดทำแผนอัตรากำลังและแผน<br>พัฒนาบุคลากรร่วมกับหน่วย<br>สัญญา                  | 2.25           | 0.86 | ปานกลาง | 1.72                | 0.71 | ต่ำ     |
| 4. มอบหมายงานแก่บุคลากรของทีม<br>สุขภาพในศูนย์สุขภาพชุมชน                         | 2.74           | 0.77 | ปานกลาง | 2.35                | 0.77 | ปานกลาง |
| 5. สร้างทีมสุขภาพในการให้บริการ<br>สุขภาพแก่ชุมชน                                 | 2.91           | 0.72 | ปานกลาง | 2.46                | 0.73 | ปานกลาง |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| บทบาทพยาบาล                                                                                             | การรับรู้บทบาท |      |         | บทบาทที่ปฏิบัติจริง |      |         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|------|---------|---------------------|------|---------|
|                                                                                                         | $\bar{X}$      | SD   | ระดับ   | $\bar{X}$           | SD   | ระดับ   |
| 6. สนับสนุนการทำงานเป็นทีมร่วมกับทีมสหสาขา                                                              | 2.88           | 0.76 | ปานกลาง | 2.44                | 0.75 | ปานกลาง |
| 7. สนับสนุนการทำงานเป็นทีมร่วมกับทีมแกนนำสุขภาพในชุมชน                                                  | 3.05           | 0.65 | สูง     | 2.64                | 0.65 | ปานกลาง |
| 8. จัดระบบงานการพยาบาลของศูนย์สุขภาพชุมชนที่ชัดเจนเพื่อสะดวกในการปฏิบัติ                                | 3.04           | 0.61 | สูง     | 2.77                | 0.72 | ปานกลาง |
| 9. วิเคราะห์และแก้ไขปัญหาคอขวดที่เกิดขึ้นกับระบบงานบุคคลและสิ่งแวดล้อมของศูนย์สุขภาพชุมชน               | 2.84           | 0.64 | ปานกลาง | 2.58                | 0.70 | ปานกลาง |
| 10. ปรับแก้ไขระบบงานและแผนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์                                           | 2.89           | 0.67 | ปานกลาง | 2.62                | 0.71 | ปานกลาง |
| 11. กำหนดมาตรฐานวิธีปฏิบัติงานที่ซับซ้อนหรือเป็นปัญหาที่พบบ่อยของศูนย์สุขภาพชุมชนร่วมกับหน่วยคู่สัญญา   | 2.60           | 0.79 | ปานกลาง | 2.08                | 0.76 | ปานกลาง |
| 12. กำหนดการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติการพยาบาลในศูนย์สุขภาพชุมชน                                     | 2.80           | 0.69 | ปานกลาง | 2.38                | 0.68 | ปานกลาง |
| 13. วางแผนการจัดการด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ให้ปลอดภัยเหมาะสมเพียงพอและพร้อมใช้งานตลอดเวลา | 2.92           | 0.69 | ปานกลาง | 2.62                | 0.77 | ปานกลาง |
| 14. กำหนดระบบการควบคุมป้องกันการติดเชื้อในการให้บริการ                                                  | 3.23           | 0.64 | สูง     | 3.01                | 0.72 | สูง     |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| บทบาทพยาบาล                                                                                                 | การรับรู้บทบาท |      |         | บทบาทที่ปฏิบัติจริง |      |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|------|---------|---------------------|------|---------|
|                                                                                                             | $\bar{X}$      | $SD$ | ระดับ   | $\bar{X}$           | $SD$ | ระดับ   |
| 15. นำเทคโนโลยีมาใช้นัพัฒนาระบบบันทึกข้อมูลข่าวสารให้เอื้อต่อการบริการ                                      | 2.99           | 0.65 | ปานกลาง | 2.70                | 0.77 | ปานกลาง |
| 16. จัดการด้านระบบบันทึกการจัดเก็บแฟ้มประวัติครอบครัว (Family Folder) เพื่อประโยชน์ในการดูแลสุขภาพต่อเนื่อง | 3.14           | 0.66 | สูง     | 2.61                | 0.77 | ปานกลาง |
| 17. นิเทศ ติดตาม กำกับและประเมินผลปฏิบัติงานของบุคลากรที่ได้รับมอบหมาย                                      | 2.68           | 0.71 | ปานกลาง | 2.17                | 0.72 | ปานกลาง |
| 18. กำหนดระบบพัฒนาและควบคุมคุณภาพบริการระดับปฐมภูมิอย่างต่อเนื่อง                                           | 2.83           | 0.65 | ปานกลาง | 2.43                | 0.67 | ปานกลาง |
| 19. ดำเนินการประกันคุณภาพการพยาบาลระดับปฐมภูมิ                                                              | 2.75           | 0.70 | ปานกลาง | 2.35                | 0.69 | ปานกลาง |
| 20. จัดทำรายงานประจำเดือน/ปี ของศูนย์สุขภาพชุมชน                                                            | 3.02           | 0.77 | สูง     | 2.94                | 0.87 | ปานกลาง |
| 21. วางระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์สุขภาพชุมชนในภาพรวม                                             | 2.65           | 0.78 | ปานกลาง | 2.35                | 0.74 | ปานกลาง |
| 22. นำผลการประเมินการปฏิบัติงานของศูนย์สุขภาพชุมชนมาปรับปรุงแก้ไขระบบงาน                                    | 2.74           | 0.74 | ปานกลาง | 2.43                | 0.75 | ปานกลาง |
| 23. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของศูนย์สุขภาพชุมชน                                              | 2.86           | 0.67 | ปานกลาง | 2.56                | 0.70 | ปานกลาง |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| บทบาทพยาบาล                                                            | การรับรู้บทบาท |             |            | บทบาทที่ปฏิบัติจริง |             |                |
|------------------------------------------------------------------------|----------------|-------------|------------|---------------------|-------------|----------------|
|                                                                        | $\bar{X}$      | $SD$        | ระดับ      | $\bar{X}$           | $SD$        | ระดับ          |
| <b>บทบาทด้านบริการ</b>                                                 | <b>3.16</b>    | <b>0.45</b> | <b>สูง</b> | <b>2.74</b>         | <b>0.34</b> | <b>ปานกลาง</b> |
| 1. สำรวจข้อมูลสุขภาพครอบครัวและชุมชน                                   | 3.28           | 0.67        | สูง        | 2.71                | 0.78        | ปานกลาง        |
| 2. วินิจฉัยปัญหาของประชาชนและครอบครัว                                  | 3.17           | 0.61        | สูง        | 2.65                | 0.67        | ปานกลาง        |
| 3. วินิจฉัยปัญหาของชุมชนและวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหา                   | 3.13           | 0.67        | สูง        | 2.49                | 0.63        | ปานกลาง        |
| 4. ดำเนินงานชุมชนโดยใช้กระบวนการพยาบาล (Nursing Process)               | 3.13           | 0.66        | สูง        | 2.56                | 0.69        | ปานกลาง        |
| 5. ปฏิบัติการพยาบาลตามปัญหา/ความต้องการของบุคคล ครอบครัวและชุมชน       | 3.22           | 0.59        | สูง        | 2.79                | 0.66        | ปานกลาง        |
| 6. เยี่ยมบ้านทั้งรายบุคคลและครอบครัวในเขตรับผิดชอบ                     | 3.26           | 0.63        | สูง        | 2.77                | 0.81        | ปานกลาง        |
| 7. เยี่ยมผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเสี่ยงต่อความเจ็บป่วยด้านร่างกาย และจิตใจ | 3.21           | 0.62        | สูง        | 2.71                | 0.75        | ปานกลาง        |
| 8. ติดตามเยี่ยมผู้ป่วยระยะฟื้นฟูสภาพ                                   | 3.22           | 0.62        | สูง        | 2.79                | 0.74        | ปานกลาง        |
| 9. ประเมินผลการพยาบาลที่บ้านโดยใช้ทักษะในการให้การพยาบาล               | 3.16           | 0.59        | สูง        | 2.68                | 0.72        | ปานกลาง        |
| 10. ปรับแผนการพยาบาลอย่างต่อเนื่องโดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาล        | 3.09           | 0.59        | สูง        | 2.63                | 0.63        | ปานกลาง        |
| 11. นำผลการวิจัยมาใช้วางแผนการพยาบาลและปฏิบัติการพยาบาลในชุมชน         | 2.75           | 0.68        | ปานกลาง    | 2.18                | 0.66        | ปานกลาง        |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| บทบาทพยาบาล                                                            | การรับรู้บทบาท |      |         | บทบาทที่ปฏิบัติจริง |      |         |
|------------------------------------------------------------------------|----------------|------|---------|---------------------|------|---------|
|                                                                        | $\bar{X}$      | $SD$ | ระดับ   | $\bar{X}$           | $SD$ | ระดับ   |
| 12. ทำงานร่วมกับทีมสุขภาพภาครัฐในการแก้ปัญหาสุขภาพ                     | 3.02           | 0.60 | สูง     | 2.51                | 0.72 | ปานกลาง |
| 13. ทำงานร่วมกับทีมสุขภาพเอกชนในชุมชนในการแก้ปัญหาสุขภาพ               | 2.57           | 0.82 | ปานกลาง | 1.84                | 0.76 | ต่ำ     |
| 14. วางแผนในการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพของประชาชนร่วมกับชุมชน       | 3.18           | 0.64 | สูง     | 2.66                | 0.71 | ปานกลาง |
| 15. พัฒนาศักยภาพแก่สมาชิกในครอบครัวเพื่อดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้าน     | 3.16           | 0.58 | สูง     | 2.63                | 0.65 | ปานกลาง |
| 16. ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยในชุมชน       | 3.22           | 0.56 | สูง     | 2.72                | 0.59 | ปานกลาง |
| 17. ประเมิน วิเคราะห์ปัญหาสุขภาพของประชาชน ครอบครัวและชุมชน            | 3.16           | 0.55 | สูง     | 2.60                | 0.60 | ปานกลาง |
| 18. มีส่วนร่วมในการดำเนินการควบคุมการระบาดของโรคที่เกิดขึ้นในชุมชน     | 3.12           | 0.60 | สูง     | 2.72                | 0.73 | ปานกลาง |
| 19. คัดกรองผู้ป่วย/ ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพ                                | 3.35           | 0.57 | สูง     | 3.16                | 0.60 | สูง     |
| 20. ตรวจวินิจฉัยและรักษาพยาบาลเบื้องต้น                                | 3.47           | 0.58 | สูง     | 3.40                | 0.64 | สูง     |
| 21. ส่งต่อผู้ป่วยที่มีปัญหามากกว่าข้อกำหนดในการรักษาพยาบาลอย่างเหมาะสม | 3.35           | 0.58 | สูง     | 3.31                | 0.62 | สูง     |
| 22. ให้บริการสุขภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการพยาบาลของศูนย์สุขภาพชุมชน         | 3.35           | 0.58 | สูง     | 3.23                | 0.56 | สูง     |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| บทบาทพยาบาล                                                                           | การรับรู้บทบาท |      |         | บทบาทที่ปฏิบัติจริง |      |         |
|---------------------------------------------------------------------------------------|----------------|------|---------|---------------------|------|---------|
|                                                                                       | $\bar{X}$      | $SD$ | ระดับ   | $\bar{X}$           | $SD$ | ระดับ   |
| 23. ให้คำแนะนำทีมและช่วยเหลือทีม<br>สุขภาพในการแก้ปัญหา เพื่อรักษา<br>คุณภาพของบริการ | 3.19           | 0.55 | สูง     | 3.00                | 0.59 | ปานกลาง |
| 24. ร่วมช่วยเหลือทีมสุขภาพในการ<br>แก้ไขปัญหาอย่างมีคุณภาพ                            | 3.21           | 0.57 | สูง     | 2.93                | 0.56 | ปานกลาง |
| 25. ร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมการ<br>สร้างเสริมสุขภาพแก่ประชาชน                           | 3.17           | 0.61 | สูง     | 2.78                | 0.67 | ปานกลาง |
| 26. วิเคราะห์และค้นหาสาเหตุความ<br>เจ็บป่วยของประชาชนในชุมชน                          | 3.06           | 0.64 | สูง     | 2.67                | 0.57 | ปานกลาง |
| บทบาทด้านวิชาการ                                                                      | 2.77           | 0.55 | ปานกลาง | 2.23                | 0.66 | ปานกลาง |
| 1. พัฒนาศักยภาพแก่นักศึกษาที่<br>ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน                         | 2.97           | 0.61 | ปานกลาง | 2.49                | 0.66 | ปานกลาง |
| 2. จัดอบรม/ หรือให้ความรู้แก่<br>ประชาชนผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง                    | 2.95           | 0.69 | ปานกลาง | 2.45                | 0.75 | ปานกลาง |
| 3. อบรม ส่งเสริมการพัฒนาความรู้<br>แก่นักเรียน เยาวชน อสม. และ<br>ผู้นำชุมชน          | 3.02           | 0.67 | สูง     | 2.60                | 0.74 | ปานกลาง |
| 4. ประชุมเทศเจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติ<br>งานใหม่                                        | 2.74           | 0.85 | ปานกลาง | 2.13                | 0.82 | ปานกลาง |
| 5. ให้ความรู้แก่ทีมสุขภาพและผู้รับ<br>การอบรมในศูนย์สุขภาพชุมชน                       | 2.82           | 0.71 | ปานกลาง | 2.30                | 0.77 | ปานกลาง |
| 6. จัดทำคู่มือให้ความรู้ด้านสุขภาพ<br>แก่นักคลอดและครอบครัว                           | 2.64           | 0.86 | ปานกลาง | 1.94                | 0.76 | ต่ำ     |

ตารางที่ 3 (ต่อ)

| บทบาทพยาบาล                                                                                                | การรับรู้บทบาท |      |         | บทบาทที่ปฏิบัติจริง |      |         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|------|---------|---------------------|------|---------|
|                                                                                                            | $\bar{X}$      | SD   | ระดับ   | $\bar{X}$           | SD   | ระดับ   |
| 7. เป็นวิทยากรในการฝึกอบรมหรือฝึกทักษะการพยาบาลแก่ผู้ปฏิบัติงานใหม่ในศูนย์สุขภาพชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุข | 2.82           | 0.80 | ปานกลาง | 2.31                | 0.83 | ปานกลาง |
| 8. ให้บริการวิชาการแก่นุคลากรในหน่วยงานอบต. และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง                                      | 2.70           | 0.82 | ปานกลาง | 2.18                | 0.82 | ปานกลาง |
| 9. ศึกษาวิจัยปัญหาสุขภาพของชุมชน                                                                           | 2.56           | 0.87 | ปานกลาง | 1.84                | 0.77 | ต่ำ     |
| 10. มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบความรู้ใหม่                                        | 2.65           | 0.78 | ปานกลาง | 2.22                | 0.82 | ปานกลาง |
| 11. นำผลการศึกษาวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการให้บริการสุขภาพให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน                           | 2.60           | 0.79 | ปานกลาง | 2.09                | 0.79 | ปานกลาง |

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพ

1. เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงโดยรวม ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน ภาคตะวันออก

จากการศึกษา พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}$  = 2.98,  $SD$  = 0.43) ค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}$  = 2.55,  $SD$  = 0.34) เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทและค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $<.05$  ( $t$  = 11.793,  $p$  < .001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริง ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

## 2. เปรียบเทียบการรับรู้บทบาท และบทบาทที่ปฏิบัติจริงรายด้านของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน ภาคตะวันออก

ด้านบริหาร ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 2.87$ ,  $SD = 0.47$ ) ค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านบริหารอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ( $\bar{X} = 2.50$ ,  $SD = 0.41$ ) เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทและค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $<.05$  ( $t = 8.950$ ,  $p < .001$ ) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านบริหาร

ด้านบริการ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 3.16$ ,  $SD = 0.45$ ) ค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านบริการอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 2.74$ ,  $SD = 0.34$ ) เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทและค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $<.05$  ( $t = 11.130$ ,  $p < .001$ ) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านบริการ

ด้านวิชาการ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทและค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 2.77$ ,  $SD = 0.55$  และ  $\bar{X} = 2.23$ ,  $SD = 0.47$ ) ตามลำดับ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทและค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ  $<.05$  ( $t = 11.485$ ,  $p < .001$ ) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทมากกว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านวิชาการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงรายด้านและ โดยรวมของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน

| บทบาทพยาบาลวิชาชีพ | การรับรู้บทบาท |           | บทบาทที่ปฏิบัติจริง |           | <i>t</i> | <i>p</i> |
|--------------------|----------------|-----------|---------------------|-----------|----------|----------|
|                    | $\bar{X}$      | <i>SD</i> | $\bar{X}$           | <i>SD</i> |          |          |
| ด้านบริหาร         | 2.87           | 0.47      | 2.50                | 0.41      | 8.95     | <.001    |
| ด้านบริการ         | 3.16           | 0.45      | 2.74                | 0.34      | 11.13    | <.001    |
| ด้านวิชาการ        | 2.77           | 0.55      | 2.23                | 0.47      | 11.49    | <.001    |
| รวม                | 2.98           | 0.43      | 2.55                | 0.34      | 11.793   | <.001    |

3. เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชน

3.1 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุแตกต่างกัน

จากการศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้บทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปี ถึง 35 ปีขึ้นไป พบว่า กลุ่มอายุ 20-24 ปี มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 3.00$ ,  $SD = 0.36$ ) รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 30-34 ปี มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 2.98$ ,  $SD = 0.42$ ) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุแตกต่างกันมีการรับรู้บทบาทแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $F = 0.066$ ,  $p = .978$ )

ส่วนการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุแตกต่างกัน พบว่า กลุ่มอายุ 25-29 ปี มีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 2.60$ ,  $SD = 0.39$ ) รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 30-34 ปี มีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 2.58$ ,  $SD = 0.30$ ) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุแตกต่างกันมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $F = 0.269$ ,  $p = .848$ ) ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุแตกต่างกัน

| กลุ่มอายุ        | <i>n</i> | $\bar{X}$ | <i>SD</i> | <i>F</i> | <i>p</i> |
|------------------|----------|-----------|-----------|----------|----------|
| การรับรู้บทบาท   |          |           |           |          |          |
| อายุ 20 – 24 ปี  | 29       | 3.00      | 0.36      | 0.066    | .978     |
| อายุ 25 – 29 ปี  | 19       | 2.94      | 0.39      |          |          |
| อายุ 30 – 34 ปี  | 35       | 2.98      | 0.42      |          |          |
| อายุ 35 ปีขึ้นไป | 58       | 2.97      | 0.49      |          |          |
| รวม              | 141      | 2.98      | 0.43      |          |          |

ตารางที่ 5 (ต่อ)

| กลุ่มอายุ           | <i>n</i> | $\bar{X}$ | <i>SD</i> | <i>F</i> | <i>p</i> |
|---------------------|----------|-----------|-----------|----------|----------|
| บทบาทที่ปฏิบัติจริง |          |           |           |          |          |
| อายุ 20 – 24 ปี     | 29       | 2.55      | 0.40      | 0.269    | .848     |
| อายุ 25 – 29 ปี     | 19       | 2.60      | 0.39      |          |          |
| อายุ 30 – 34 ปี     | 35       | 2.58      | 0.30      |          |          |
| อายุ 35 ปีขึ้นไป    | 58       | 2.53      | 0.31      |          |          |
| รวม                 | 141      | 2.55      | 0.34      |          |          |

3.2 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน

จากการศึกษาการรับรู้บทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่มีสถานภาพสมรส โสด, หม้าย/หย่า/ แยก มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=2.99, SD=0.43$ ) กลุ่มที่มีสถานภาพสมรสคู่มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาท อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ( $\bar{X}=2.97, SD=0.44$ ) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t=0.271, p=.787$ )

ส่วนการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันพยาบาลวิชาชีพที่มีสถานภาพสมรส โสด, หม้าย/หย่า/ แยก มีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=2.56, SD=0.39$ ) กลุ่มที่มีสถานภาพสมรสคู่ มีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ( $\bar{X}=2.54, SD=0.28$ ) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $t=0.339, p=.735$ ) ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน

| สถานภาพสมรส          | <i>n</i> | $\bar{X}$ | <i>SD</i> | <i>df</i> | <i>t</i> | <i>p</i> |
|----------------------|----------|-----------|-----------|-----------|----------|----------|
| การรับรู้บทบาท       |          |           |           |           |          |          |
| โสด,หม้าย/ หย่า/ แยก | 68       | 2.99      | 0.43      | 139       | 0.271    | .787     |
| คู่                  | 73       | 2.97      | 0.44      |           |          |          |
| รวม                  | 141      | 2.98      | 0.43      |           |          |          |
| บทบาทที่ปฏิบัติจริง  |          |           |           |           |          |          |
| โสด,หม้าย/ หย่า/ แยก | 68       | 2.56      | 0.39      | 139       | 0.339    | .735     |
| คู่                  | 73       | 2.54      | 0.28      |           |          |          |
| รวม                  | 141      | 2.55      | 0.34      |           |          |          |

### 3.3 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับสูง ( $\bar{X} = 3.30, SD = 0.40$ ) ขณะที่พยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี/ เทียบเท่า มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 2.96, SD = 0.43$ ) โดยพยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทมากกว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี/ เทียบเท่า

ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมีค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 2.81, SD = 0.21$ ) พยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี/ เทียบเท่ามีค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ( $\bar{X} = 2.54, SD = 0.34$ ) โดยค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมากกว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี/ เทียบเท่า เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมีจำนวนน้อยเพียง 7 คน จึงไม่มีการทดสอบสมมติฐานในข้อนี้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน

| วุฒิการศึกษา         | n   | การรับรู้บทบาท |      | บทบาทที่ปฏิบัติจริง |      |
|----------------------|-----|----------------|------|---------------------|------|
|                      |     | $\bar{X}$      | SD   | $\bar{X}$           | SD   |
| ปริญญาตรี/ เทียบเท่า | 134 | 2.96           | 0.43 | 2.54                | 0.34 |
| ปริญญาโท             | 7   | 3.30           | 0.40 | 2.81                | 0.21 |
| รวม                  | 141 | 2.98           | 0.43 | 2.55                | 0.34 |

#### 3.4 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน

จากการศึกษา การรับรู้บทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 1-16 ปีขึ้นไป กลุ่มที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทมากที่สุดในระดับสูง ( $\bar{X} = 3.03, SD = 0.44$ ) รองลงมาคือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ 11-15 ปี มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 3.00, SD = 0.51$ ) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $F=0.504, p=.732$ )

ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน กลุ่มที่มีประสบการณ์ 11-15 ปี มีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 2.59, SD = 0.32$ ) รองลงมาคือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 2.58, SD = 0.28$ ) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $F=0.647, p=.630$ ) ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน

| ประสบการณ์          | <i>n</i> | $\bar{X}$ | <i>SD</i> | <i>F</i> | <i>p</i> |
|---------------------|----------|-----------|-----------|----------|----------|
| การรับรู้บทบาท      |          |           |           |          |          |
| 1 – 5 ปี            | 79       | 2.98      | 0.35      | 0.661    | .578     |
| 6 – 10 ปี           | 28       | 3.03      | 0.44      |          |          |
| 11 – 15 ปี          | 19       | 3.00      | 0.51      |          |          |
| 16 ปีขึ้นไป         | 15       | 2.84      | 0.67      |          |          |
| รวม                 | 141      | 2.98      | 0.43      |          |          |
| บทบาทที่ปฏิบัติจริง |          |           |           |          |          |
| 1 – 5 ปี            | 79       | 2.56      | 0.36      | 0.821    | .485     |
| 6 – 10 ปี           | 28       | 2.58      | 0.28      |          |          |
| 11 – 15 ปี          | 19       | 2.59      | 0.32      |          |          |
| 16 ปีขึ้นไป         | 15       | 2.43      | 0.32      |          |          |
| รวม                 | 141      | 2.55      | 0.34      |          |          |

### 3.5 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชนแตกต่างกัน

จากการศึกษา การรับรู้บทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชน 1 เดือน ถึง 25 เดือนขึ้นไป พบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ 25 เดือนขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทมากที่สุด อยู่ในระดับสูง ( $\bar{X}=3.01, SD=0.31$ ) รองลงมาคือกลุ่มที่มีประสบการณ์ 7 – 12 เดือน มีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาท อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=2.99, SD=0.41$ ) เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชนแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้บทบาทแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $F=.165, p=.956$ )

ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชนแตกต่างกัน พบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ 13-18 เดือน มีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=2.58, SD=0.29$ ) รองลงมาคือกลุ่มที่มีประสบการณ์ 25 เดือนขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X}=2.56, SD=0.29$ ) เมื่อนำมาทดสอบความ

แตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชนแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ( $F=0.988, p=.417$ ) ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบการรับรู้บทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานในศูนย์สุขภาพชุมชนแตกต่างกัน

| ประสบการณ์          | <i>n</i> | $\bar{X}$ | <i>SD</i> | <i>F</i> | <i>p</i> |
|---------------------|----------|-----------|-----------|----------|----------|
| การรับรู้บทบาท      |          |           |           |          |          |
| 1 – 6 เดือน         | 12       | 2.91      | 0.53      | 0.165    | .956     |
| 7 – 12 เดือน        | 41       | 2.99      | 0.41      |          |          |
| 13 – 18 เดือน       | 28       | 2.94      | 0.35      |          |          |
| 19 – 24 เดือน       | 40       | 2.98      | 0.54      |          |          |
| 25 เดือนขึ้นไป      | 20       | 3.01      | 0.31      |          |          |
| รวม                 | 141      | 2.98      | 0.43      |          |          |
| บทบาทที่ปฏิบัติจริง |          |           |           |          |          |
| 1 – 6 เดือน         | 12       | 2.37      | 0.49      | 0.988    | .417     |
| 7 – 12 เดือน        | 41       | 2.57      | 0.32      |          |          |
| 13 – 18 เดือน       | 28       | 2.58      | 0.29      |          |          |
| 19 – 24 เดือน       | 40       | 2.56      | 0.35      |          |          |
| 25 เดือนขึ้นไป      | 20       | 2.58      | 0.28      |          |          |
| รวม                 | 141      | 2.55      | 0.34      |          |          |

#### ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน

1. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานจากการตอบแบบสอบถาม ได้แบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านบริหาร มีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 90 คน ปัญหาและอุปสรรคที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสนอ คือ ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร ไม่มีตำแหน่งและบทบาทไม่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ หัวหน้าขาดประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 23.3

ด้านบริการ มีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 82 คน ปัญหาและอุปสรรคที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสนอคือ บุคลากรไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 54.9 รองลงมาคือ เครื่องมือและเวชภัณฑ์ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 12.2

ด้านวิชาการ มีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 68 คน ปัญหาและอุปสรรคที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสนอ คือ ขาดการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ โดยเฉพาะด้านการรักษา คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมา คือ ขาดตำรา ข้อมูลวิจัยใหม่และข้อมูลที่ทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 11.8 ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน

| ปัญหาและอุปสรรค                                         | จำนวน | ร้อยละ |
|---------------------------------------------------------|-------|--------|
| <b>ด้านบริหาร (n = 90)</b>                              |       |        |
| 1. ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร ไม่มีตำแหน่ง บทบาทไม่ชัดเจน | 30    | 33.3   |
| 2. หัวหน้าขาดประสิทธิภาพ                                | 21    | 23.3   |
| 3. นโยบายไม่ชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ระบบงานซ้ำซ้อน  | 12    | 13.3   |
| 4. พยาบาลและเจ้าหน้าที่มาจากคนละหน่วยงาน                | 10    | 11.1   |
| 5. ขาดการวางแผน และการประสานงานที่ดี                    | 7     | 7.8    |
| 6. มีงบประมาณจำกัด หน่วยงานผู้สัญญาให้การสนับสนุนน้อย   | 5     | 5.6    |
| 7. ขาดบุคลากร                                           | 4     | 4.4    |
| 8. ไม่มีระบบข้อมูลข่าวสาร                               | 1     | 1.1    |
| <b>ด้านบริการ (n = 82)</b>                              |       |        |
| 1. บุคลากรไม่เพียงพอ ให้บริการเชิงรุกน้อย               | 45    | 54.9   |
| 2. เครื่องมือและเวชภัณฑ์ไม่เพียงพอ                      | 10    | 12.2   |

ตารางที่ 10 (ต่อ)

| ปัญหาและอุปสรรค                                                                                                | จำนวน | ร้อยละ |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|--------|
| 3. ขาดทักษะด้านการรักษาพยาบาล                                                                                  | 9     | 11.0   |
| 4. ผู้ร่วมงานไม่ตระหนักในงานบริการ                                                                             | 8     | 9.8    |
| 5. ประชาชนยังไม่เข้าใจระบบบริการของศูนย์สุขภาพชุมชน                                                            | 3     | 3.7    |
| 6. ไม่มีมาตรฐานในการให้บริการ                                                                                  | 2     | 2.4    |
| 7. ข้อมูลครอบครัวไม่ครอบคลุมคนที่อพยพบ่อย ๆ                                                                    | 2     | 2.4    |
| 8. ความเชื่อของท้องถิ่นทำให้ปฏิบัติตนไม่ถูกต้อง                                                                | 2     | 2.4    |
| 9. ให้บริการเกินขอบเขตกฎหมายคุ้มครอง                                                                           | 1     | 1.2    |
| <b>ด้านวิชาการ (<math>n = 68</math>)</b>                                                                       |       |        |
| 1. ขาดการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ โดยเฉพาะด้านการรักษา                                                          | 39    | 57.4   |
| 2. ขาดตำรา ข้อมูลวิจัยใหม่ และข้อมูลที่ทันสมัย                                                                 | 8     | 11.8   |
| 3. ได้รับการอบรมมาก แต่ใช้ประโยชน์ในหน่วยงานได้น้อยรวมถึง<br>ผู้เข้ารับการอบรมไม่ได้กลับมาเผยแพร่แก่ผู้ร่วมงาน | 6     | 8.8    |
| 4. ขาดสื่อและคู่มือ เพื่อสนับสนุนแก่ครอบครัวและชุมชน                                                           | 5     | 7.4    |
| 5. รายงานมากซ้ำซ้อน ไม่ได้วิเคราะห์ข้อมูล ไม่มีความรู้เรื่องระบบ<br>ข้อมูลข่าวสาร                              | 5     | 7.4    |
| 6. จัดอบรมในชุมชนไม่ตรงกับเวลาว่างของประชาชนส่วนใหญ่                                                           | 2     | 2.9    |
| 7. ขาดการสนับสนุนการค้นคว้าวิจัย                                                                               | 2     | 2.9    |
| 8. ขาดงบประมาณที่ใช้ในการอบรม                                                                                  | 1     | 1.5    |

## 2. ข้อเสนอแนะของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน

ด้านบริหาร ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับความต้องการทีมงานจากสังกัดเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 22.2 รองลงมา คือ ควรกำหนดตำแหน่งให้ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 18.9

ด้านบริการ ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางแก้ไขในด้านการเพิ่มบุคลากรให้เหมาะสม ควรมีแพทย์ประจำ คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมา คือ เพิ่มศักยภาพด้านการรักษาพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 17.1

ด้านวิชาการ ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสนอแนะแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมา คือ เตรียมสื่อเอกสารให้ความรู้อย่างเพียงพอและทันสมัย คิดเป็นร้อยละ 20.6 ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ข้อมูลข้อเสนอแนะ ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน

| ข้อเสนอแนะ                                                                               | จำนวน | ร้อยละ |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-------|--------|
| <b>ด้านบริหาร (n = 90)</b>                                                               |       |        |
| 1. ต้องการทีมงานจากสังกัดเดียวกัน                                                        | 20    | 22.2   |
| 2. ควรกำหนดตำแหน่งให้ชัดเจน                                                              | 17    | 18.9   |
| 3. ผู้ปฏิบัติควรได้ร่วมประชุมวางแผน จัดระบบบริการ กำหนดมาตรฐาน เตรียมความพร้อมของบุคลากร | 13    | 14.4   |
| 4. ขอบประมาณเชิงรุกเพิ่ม                                                                 | 10    | 11.1   |
| 5. ต้องการหน่วยคู่สัญญา กำหนดแผนให้เป็นแนวทางเดียวกัน                                    | 8     | 8.8    |
| 6. การจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอกับงาน ทั้งพยาบาลและแพทย์                                   | 6     | 6.7    |
| 7. ควรมีการสำรวจปัญหาและอุปสรรคของผู้ปฏิบัติงาน                                          | 4     | 4.4    |
| 8. ควรสับเปลี่ยนโยกย้ายทุก 1 – 3 ปี                                                      | 4     | 4.4    |
| 9. มีการมอบขวัญและกำลังใจให้                                                             | 3     | 3.3    |
| 10. ควรมีการประเมินผลงาน วิเคราะห์ หาแนวทางแก้ไข                                         | 3     | 3.3    |
| 11. ควรสร้างกระแสน้ำงานเพื่อประชาชน                                                      | 1     | 1.1    |
| 12. ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล                                                  | 1     | 1.1    |
| <b>ด้านบริการ (n = 82)</b>                                                               |       |        |
| 1. เพิ่มบุคลากรให้เหมาะสม ควรมีแพทย์ประจำ                                                | 41    | 50.0   |
| 2. เพิ่มศักยภาพด้านการรักษาพยาบาล                                                        | 14    | 17.1   |
| 3. มีการติดตามงานอย่างต่อเนื่อง                                                          | 13    | 16.9   |
| 4. พัฒนาบุคลากรให้แนวคิดในการทำงานเชิงรุก                                                | 7     | 8.6    |
| 5. แจ้งให้ผู้รับบริการทราบถึงขอบเขตบริการของศูนย์สุขภาพชุมชน                             | 5     | 6.1    |
| 6. ให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง                                                    | 2     | 2.4    |

ตารางที่ 11 (ต่อ)

| ข้อเสนอแนะ                                                                                 | จำนวน | ร้อยละ |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------|--------|
| ด้านวิชาการ ( $n = 68$ )                                                                   |       |        |
| 1. จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรและให้ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทีมงานมีศักยภาพด้านวิชาการ | 34    | 50.0   |
| 2. เตรียมสื่อ เอกสารให้ความรู้อย่างเพียงพอและทันสมัย                                       | 14    | 20.6   |
| 3. จัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ทางอินเทอร์เน็ต                        | 10    | 14.8   |
| 4. ควรจัดอบรมเรื่องระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อเก็บข้อมูลรายงานให้เป็นระบบและลดรายงานที่ซ้ำซ้อน | 6     | 8.9    |
| 5. ปรับเวลาการอบรมแก่ผู้นำชุมชนให้สอดคล้องกับชุมชน                                         | 4     | 5.9    |